

Neokonstitucionalizmus a geotörvények korában

Guilherme Sandoval
Góes¹

Összefoglaló

E cikk célja annak a multidiszciplináris episztemológiai kapcsolatnak a vizsgálata, amely a jogot és a geopolitikát egyesíti, olyan tudományágakat, amelyek úgy fonódnak össze, hogy végül a közös polgárok alapvető jogainak garantálásába torkollnak. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti fejlődésre való törekvést úgy kell megvalósítani, hogy közben nem távolodunk el a valódi demokratikus jogállam fenntarthatóságának pilléreitől. Ez a cikk tehát ebben a szellemben kíván hozzájárulni ahhoz, hogy az alkotmányelméleten belül új tereket nyissanak a tudományos reflexió számára, és ezáltal magasabbra emelkedjen az úgynevezett stratégiai alkotmányosság felé, amely csatlakozik a posztpozitivistá elvszerű alkotmányossághoz.

Kulcsszavak: neokonstitucionalizmus; stratégiai alkotmányosság; stratégiai alkotmány; geotörvény.

Absztrakt

Jelen cikk célja annak elemzése, hogy a geopolitika és a jog közötti kapcsolat hogyan biztosíthatja az alkotmányszöveg és az alkalmazandó alkotmányellenes jogszabályok hatékonyságát.

Kulcsszavak: neokonstitucionalizmus; stratégiai alkotmányosság; stratégiai alkotmány; geojog.

Bevezetés

Ez a cikk az Universidade Estácio de Sá (UNESA) termelékenységi programjában folyó kutatás eredménye, melynek témája "A geopolitika igazságszolgáltatásba vonása mint a neokonstitucionális jogállam utolsó episztemológiai határa".

Ennek ismeretében érdemes megvizsgálni azt a jelenséget, amely Brazíliában még mindig rejtve marad a tudományos életben, de a Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (STF) döntéseiben már valóság, nevezetesen a "bíróágiasítás" jelenségét.

¹Az UNESA termelékenységi programjának kutatója. Az UNIFA geopolitikai, kulturális és jogi posztdoktori hallgatója. Az UERJ jogi doktora és mesterdoktora. Az ECEME professor emeritusa. Az UNIFA PPGCA és az ESG PPGSID tagja. Az EMERJ, az UNESA és a UCAM alkotmányjogász professzora. Az Amerikai Egyesült Államok Haditengerészeti

Főiskoláján (Newport, Rhode Island) szerzett diplomát. Az ESG geopolitikai és nemzetközi kapcsolatok osztályának vezetője. Köszönöm az UNESA Termelékenységkutatási Programjának támogatását.

a brazil állam legfontosabb geopolitikai kérdései", amelyek a Legfelsőbb Bíróság elé kerülnek, akár az alkotmányossági ellenőrzés koncentrált, akár diffúz szférájában.

Sajnos el kell ismerni, hogy ez az episztemológiai irányvonal Brazíliában még mindig kezdeti stádiumban van. Szilárd meggyőződésünk azonban, hogy az "alkotmány és a geopolitika" kapcsolatának teljes megértése lesz a nagy vízvonal az alkotmány és az alapvető jogok új elméletében, különösen, ha Brazíliának sikerül teljes mértékben kiaknáznia a nemzeti fejlődésben rejlő lehetőségeit.

Ezért a központi gondolat a jog és a geopolitika episztemikus kapcsolatának elemzése a harmadik évezred jogi és alkotmányos panorámájában, amelyet az úgynevezett neokonstitucionalizmus² jellemez, és különösen annak a szociális jogok hatékonyságának tanulmányozásában a gazdasági globalizáció idején történő kibontakozása.

Ez a neodarwinista globalizáció valójában olyan geopolitikai és jogi fejleményekkel jár, amelyek úgy fonódnak össze, hogy végül a szociáldemokrata jogállam (*jóléti állam*) lebontására tett kísérletben, a neoliberais rend hegemon hatalmának strukturális megváltoztatásában és főként a globális hatalmak közötti kereskedelmi háború kieleződéseiben nyilvánulnak meg, ami a globális forgatókönyv egészére kihatással lehet. Ez a posztmodern világrend, egy még épülőben lévő paradigma, amely azonban már előrevetíti a maga komplexitását és instabilitását.

És így a posztmodern komplexitás nyomán a neokonstitucionalizmus dinamikája is felgyorsul, olyannyira, hogy kénytelen a jogi-alkotmányos egyenletbe olyan új meta-jogi változókat beépíteni, amelyeket korábban figyelmen kívül hagytak, mint például a globális makrohatalom geopolitikájának hatása a késő modernitás országaiban a belső jog jogi normáira, mint ahogy ez sajnos Brazília esetében is történik. Ezért sürgősen meg kell érteni ezt a geopolitikát, hogy

² A mű előszavában BARCELLOS, Ana Paula de. *Ponderação, racionalidade e atividade jurisdicional*. Rio de Janeiro: Renovar, 2005, a neokonstitucionalizmus, alkotmányértelmezés és a társadalmi viszonyok igazságszolgáltatásának átalakulása Brazíliában alcímmel Luís Roberto Barroso professor a következőket állapította meg: "Az utóbbi években a brazil jogi dogmatika a *posztpozitívizmus* vagy *principializmus* gyűjtőneve alatt azonosított új és sűrű eszmék hatását szenvedte el. Ez a normatív pozitívizmusra jellemző szigorú legalizmus meghaladására tett kísérlet, anélkül, hogy a jusnaturalizmus metafizikai kategóriáihoz folyamodna. Ide tartozik az elvek normativitásának tulajdonítása, valamint az értékekhez és szabályokhoz való viszonyuk meghatározása; a jogi érvelés rehabilitációja; egy új alkotmányos hermeneutika kialakítása; valamint az emberi méltóság eszméjére épülő alapjogi elmélet kidolgozása. Ebben a környezetben a jog és az etika közötti újbóli közeledést támogatják". (kiemelés hozzáadva).

azonosítani a valódi nemzeti fejlesztési stratégia akadályozásának reflexeit.

A globális geopolitikai játszma megértésének hiánya akadályozza egy olyan autochton brazil geopolitika létrehozását, amely kellő kratológiai mozgástérrel rendelkezik ahhoz, hogy minden brazil állampolgár számára garantálja az emberi méltóság alapvető magját. A kérdés összetett, de a 21. század bírāja/jogásza nem kerülheti el, hogy ne szembesüljön vele. Nem tagadjuk, hogy az elmélekedések széles skáláját kell elvégezni, azonban már most diagnosztizálhatók az új alkotmányosság (neokonstitucionalizmus)

kihívásai az alapjogok garantálása és a nemzeti fejlődés tudományos találkozása tekintetében. Mindezen okok miatt a jelen cikknek nem lesz más útja, mint a geo-jog egész komplexitásának bejárása, amely itt a geopolitika és a jog közötti tudományos kapcsolat elemeként jelenik meg, ezért van szükség az episztemológiailag kifinomult párbeszédnek létrehozására, amelyek a hegemon hatalom globális stratégiáit és az országok belső jogi normáinak kidolgozását foglalják magukban.

a globális Dél elmaradott késő modernitása.

Ez az oka annak, hogy a 21. század brazil jogászának nagy kihívása, hogy tudományos éleslátással megértse a geo-jog elméleti elemeit, és egy új alkotmányos paradigmát építsen fel a pozitív államiság enyhített formájából, amely egyrészt a *szabad kezdeményezés - világkereskedelmi nyitás* binomiálisát, másrészt az *emberi méltóság - nemzeti fejlődés - társadalmi igazságosság* trinomiálisát harmonizálja.

Végezetül, sürgősen be kell vezetni a brazil jogi kultúrába a jogtudomány ezen új ágát, amelynek episztemikus irányvonala nem csak a politika igazságszolgáltatásának következményeit, hanem elsősorban a geopolitika igazságszolgáltatását és annak a szuverén nemzeti állam alkotmányos-jogi rendjére gyakorolt következményeit javasolja tanulmányozni.

1. Az új alkotmányosságnak több stratégiai vízióra van szüksége.

A valódi demokratikus jogállamiság lényegében az alapvető jogok három dimenziójának biztosítására törekszik, és különösen az emberi méltóság előmozdítására minden polgár számára.

Ebben a tematikus szegmentációban az a célunk, hogy bemutassuk, hogy egy ilyen desiderátum szükségszerűen átmegy a brazil elit azon képességén, hogy egy kifinomult, autonóm és az 1988-as alkotmány alapvető célkitűzéseinek elérésére összpontosító nemzeti fejlesztési stratégiát fogalmazzon meg, ezért van szükség a geopolitika és a jog episztemológiai

Következésképpen a neokonstitucionalizmus egyik nagy kihívása továbbra is egy olyan hermeneutikai archetípus megalkotása, amely képes közelíteni egymáshoz a jogot és az etikát, és amely a bírói aktivizmus demokratikus legitimitációján alapul, amely garantálja az alkotmányos elvek hatékonyságát, különösen a második dimenziós alapjogokkal kapcsolatos elveket, amelyek társadalmi hatékonysága állami szolgáltatásokat igényel.

Figyelmesen meg kell jegyezni, hogy a hidegháború utáni liberális globalizáció végül felborította az emberi jogok védelmére szolgáló jogrendszer egyensúlyát, olyannyira, hogy az első dimenziót (a polgári és politikai abszolút jellegű jogokat) kezdte előnyben részesíteni a második dimenzió (a presztízs jellegű szociális, gazdasági, kulturális és munkajogok) rovására, ami a liberális alkotmányos archetípus exegetikai hegemoniájának hamvaiból való feltámadásához vezetett. Mindez egy olyan politikai rend koncepcióját vetíti előre, amely a társadalmi hódításokat az irányadó alkotmány axiológiai semlegesítésével veszélyezteti. Alexandre Castro Coura és Quenya Correa de Paula a *Brazilian Journal of Political Studies* című folyóiratban megjelent cikkében a következőket írja

) Az irányelvi-programmatikus alkotmányosságban, amelyet az alkotmányozási folyamatban felvázolt lényegi-alapvető mag megvalósításának célja különböztet meg, a jog újraalapozását a másságra és a társadalmi szolidaritásra irányuló finalista jelleg vezérli, hogy mindenki a széles spektrumú jogok megvalósítását célozva cselekedjen, Ez az eredménye egy hosszadalmas Charta, amely már nem pusztán strukturális és a szervezeti alapokmány funkciójához kapcsolódó vonalakat követ, hanem a gazdasági és társadalmi szférát irányító elveket, értékeket és szabályokat foglal magában, valamiféle normatív terv a jövőre nézve, amely az erkölcsi vitát a jogba helyezi.³

Mindezekből a komplex elemzésekből, amelyek egy tudományosan sokrétű mozaikból erednek, amelynek megközelítése a

³ COURA, Alexandre Castro, PAULA, Quenya Correa de. A bírói aktivizmus és a politika judicializálása: a szubsztantilizmusról és az eljárásjogról a demokratikus jogállamban. In: *Revista Brasileira de Estudos Políticos*, vol. 116, jan./jun. 2018. jan. Belo Horizonte: RBEP/UFMG, 2018, 66. o.

A *jóléti állam* dekonstrukciója az emberi jogok védelmét szolgáló jogi rendszer fejlődésén keresztül vezet, míg végül eljut a két nagy kortárs alkotmányos tendencia összefonódásához, amelyek egyfelől a demokratikus kapitalizmus neoliberais episztemológiai projektjét, amelyet az egypólusú geopolitikai hatalom vezet (Locke-i ihletésű liberális demokrácia), másfelől pedig a hatalmi egyensúly többpólusú világrendjének episztemológiai metakonstitúciós projektjét (kanti ihletésű kozmopolita demokrácia).

Ily módon sosem túl sok, ha megemlékezünk arról a fejlődésről, amelyen az alapjogok elmélete a történelem során keresztülment, különösen a posztmodern államiség korszakában, amelyben a fő jogi és alkotmányos vizsgálataink összpontosulnak, és amelynek jelentéseinek sokféleségét Luís Roberto Barroso nagyon jól megragadta, ezért érdemes szavait *in verbis* megismételni:

Föld bolygó. A 21. század eleje. Még mindig kapcsolat nélkül más lakott világokkal. A fény és az árnyék között a *posztmodernitás* ~~lelőlk~~ A általános címke a stílusok keveredését, az értelem abszolút hatalmába vetett hitetlenséget, az állam lejárátását rejti magában. A sebesség kora. Kép a tartalom fölött. Az efemer és az illékony úgy tűnik, hogy legyőzi az állandót és a lényegest. Megéljük annak a gyötrelmét, ami nem lehetett, és a biztos igazságok nélküli idők tanácstalanságát. Egy látszólag *minden utáni* korszak: poszt-marxista, poszt-kelsenii, poszt-freudianus. ⁴

Kellő éleslátással a tisztelt olvasó egyet fog érteni azzal, hogy a posztmodernitás fogalmát szinte megfejthetetlen jelentésplexus övezi, ezért e cikknek nem célja, hogy közvetlenül foglalkozzon ezzel a kérdéssel. Javaslataink az emberi jogok védelmét szolgáló jogi rendszer átalakulásának tanulmányozására korlátozódik a posztmodern államiség korszakában, valamint annak a nemzeti fejlődés hermeneutikájának érvényesítésére gyakorolt hatásaira.

Sőt: a neokonstitucionalizmus az, amely új formát ad az alkotmányos szabályok hatékonyságának elméletének, különösen a második dimenzió alapjogainak. Valójában azt látjuk, hogy a szillogisztikus-szubszeptív alkalmazás jogi pozitívizmusának meghaladására irányuló törekvés, amely arra törekszik, hogy normatív erőt tulajdonítson az alkotmányos elveknek, amelyek túlsúlyban vannak a

⁴ BARROSO, Luís Roberto. Az új brazil alkotmányjog elméleti és filozófiai alapjai (Posztmodernitás, kritikai elmélet és posztpozitívizmus). In: A nova interpretação constitucional. Elmélkedés, alapjogok és magánkapcsolatok. Szerző Luís Roberto Barroso. São Paulo-Rio de Janeiro: Renovar, 2003, 2. o.

a brazil átlagpolgár alapvető jogainak katalógusa. A neokonstitucionalizmusban ugyanis az alkotmányos elvek hatékonyságát a törvény szövegének és az alkotmányos igazságérzetnek az összehangolásával szilárdították meg.⁵

Ez a neokonstitucionalizmus egyik nagy kihívása, ha a nemzeti fejlődés hermeneutikájának fényében nézzük: annak bizonyítása, hogy az átlagpolgárok és különösen a kevésbé tehetősek alapvető jogainak hatékonysága az államnak a nemzetközi rendszerben elfoglalt stratégiai pozíciójától függ. Ebben a primordiális feladatban az alkotmányjogásznak ma el kell gondolkodnia a világ geopolitikájának az államának jogrendszerére gyakorolt hatásáról.

Ez más szóval azt jelenti, hogy az 1988-as alkotmány harmadik cikkében előírányzott alapvető célkitűzések megvalósítása érdekében az igazságszolgáltatásnak az újkonstitucionalista technikákat kell alkalmaznia, amelyek lehetővé teszik az azonos alkotmányos méltóságú normák értékeinek súlyozását, beleértve a nemzeti fejlődés elvét is.

Figyelmesen jegyezzük meg, hogy a brazil állam alapvető célkitűzései között szerepel a nemzeti fejlődésre való törekvés. Ezért ez nem pusztán stratégiai vagy nemzetközi kapcsolatok kérdése, hanem ugyanolyan alkotmányos méltósággal bíró normatív parancs, mint Magna Chartánk többi normája. Szigorúan véve azt lehet állítani, hogy a brazil állam alapvető célkitűzéseinek hatékonysága köldökzsinóryszerűen kapcsolódik a második dimenziós szociális jogok hatékonyságához, ami viszont az állam stratégiai intézkedéseitől függ.

Ezért a neokonstitucionalizmus új ismeretelméleti határának a nemzeti fejlődés alkotmányos elvének lényegi magjának garantálása felé kell elmozdulnia. Ebben az értelemben el kell ismerni, hogy az elmaradott országok alkotmányjoga nem lehet az, amit a fejlett országok által erőltetett demokratikus kapitalizmus mond. Az igazi demokratikus jogállam olyan lesz, amelyben az alkotmány értelmezése nem korlátozódik kizárólag a nemzetközi rendszer hegemon erői által előírt sémára, hanem egy autochton geopolitika irányába kell navigálnia, amelyet a posztpozitivisták tézisek támogatnak, amelyek a nemzeti fejlődést az alkotmányos értékek súlyozásának technikájából segítik elő.

⁵ GÓES, Guilherme Sandoval. Neokonstitucionalizmus és posztpozitivisták dogmatika. In: *A reconstrução democrática do direito público no Brasil*. Szerző Luís Roberto Barroso. Renovar, 2007, 113. o.

Ebben az értelemben akár azt is kijelenthetjük, hogy a brazil átlagember alapvető jogainak hatékonysága vagy társadalmi hatékonysága sokkal inkább stratégiai kérdés, mint jogi kérdés, innen ered az az eszmei erő, hogy a jog a jogi hatékonyság neokonstitucionális elméletének utolsó episztemológiai határa. Következésképpen a kortárs alkotmányelmélet egy új irányzatának képe rajzolódik ki, ez pedig a stratégiai alkotmányosság, amelynek különlegessége a neodarwinista globalizált világ környező geopolitikai változójának beépítése a jogi diskurzusba.

Mindenből azt látjuk tehát, hogy a brazil jogi dogmatika új tudományos határokat ér el a posztpozitivisták eszméinek ebből a halmazából, amelynek fejlődése megállíthatatlan, és amely magjában egy nyitott alkotmányos szabály- és elvrendszer koncepcióját hordozza, amely most már a nemzeti fejlődés súlyozására is összpontosít más, azonos hierarchiájú alkotmányos értékekkel, mint például a környezetvédelemmel. Következésképpen többé nem férhet kétség az új alkotmányos hermeneutikához, amelyet az axiológiai értékek exegetikai felemelkedése jellemez, köztük a nemzeti fejlődést garantáló alkotmányos szabály, amelynek normatív méltósága miatt az Alkotmányozó Eredeti Hatalom (PCO) a brazil állam egyik nagy alapvető céljának minősítette.

A neokonstitucionalizmus beáramlása alatt az állam alapító magja a posztmodern korban a jog a garanciája az emberi méltóság elvének,⁶ valamint a brazil állam alapvető célkitűzéseinek megvalósítása, amelyek a szabad, igazságos és szolidáris társadalomra, a nemzeti fejlődésre, a szegénység és a marginalizáció felszámolására, a társadalmi és regionális egyenlőtlenségek csökkentésére és mindenki jólétének előmozdítására irányulnak.⁷

Ebben az értelemben javasolt a nemzeti fejlődés hermeneutikájának fejlesztése, amely az alkotmányos értékek súlyozásában figyelembe veszi a stratégiai kérdést, amelyet itt a brazil állam közpolitikáinak összességéként értelmezünk, és amely a nemzeti hatalom minden dimenzióját (politikai, gazdasági, katonai, kulturális és tudományos-technológiai) magában foglalja. Egy nemzeti fejlesztési stratégia nélküli ország olyan ország, amely sodródik, amely irány nélkül nem tudja, merre akar menni.

Ennek eredményeképpen a következő kérdéseket kell megvizsgálni:

⁶A CRFB/88 1. cikkének III. pontja.

⁷A CRFB/88 3. cikkének I-IV. pontja.

a) szabad, igazságos és gondoskodó társadalmat lehet építeni anélkül, hogy *Valóban nemzeti geopolitika?*

b) El lehet-e érni vagy fel lehet-e gyorsítani a nemzeti fejlődést *állam* nagy *geopolitikai projektjének* elképzelése nélkül, és nem csupán egy bizonyos politikai osztály *kormányzati projektje nélkül*, amely csak politikai hatalmának fenntartásával foglalkozik?

c) Vajon a szegénység és a marginalizáció felszámolása, valamint a társadalmi és regionális egyenlőtlenségek csökkentése elérhető-e pusztán a nemzetközi piaci szabályok elfogadásával, állami beavatkozás nélkül?

d) Vajon a mindenki javának előmozdítása, beleértve a hátrányos helyzetűek szociális jogait is, a világ hatalmi központjainak stratégiai érdekeinek alárendelt *neoliberális geopolitika* megvalósításával valósul-e meg?

Ezt a fajta értelmezést szem előtt tartva a brazil neokonstitucionalizmusnak egy aktív állam képét kell sugallnia a közpolitikák végrehajtása során, ami nyilvánvalóan ellentétes a gazdasági deglobalizáció posztmodern kontextusával. Ebben az értelemben a késő modernitás országainak gondolkodó elitje, mint Brazília esetében is, azzal a kihívással néz szembe, hogy feltárja azt a rejtett arcot, amely körülírja a világ geopolitikájának kialakulását, amelynek dinamikáját már nem csak a hegemon államok, hanem elsősorban a multinacionális vállalatok és konglomerátumok szabják meg.⁸

Mindebből tehát azt látjuk, hogy a neokonstitucionalizmus utolsó episztomológiai határa kétségtelenül a geopolitikai változónak a jogi egyenletbe való beépítése, vagyis a világgeopolitika hegemon erőinek a hazai jogrend kialakítására gyakorolt hatásának azonosítása.

Kétségtelen tehát, hogy az emberi személy méltósága és a hátrányos helyzetűek védelme nem kerülhet ki a posztmodern alkotmányosság epicentrumából. Ez más szóval azt jelenti, hogy a jogok második dimenziójának, nevezetesen a szociális és munkajogoknak a hatékonysága az államnak a gazdaság bizonyos ágazatai feletti stratégiai ellenőrzésétől függ. E nélkül az emberi személy méltósága nem valósul meg teljes mértékben csak az állam jogi redukciójával,

⁸ Nyilvánvaló, hogy a világgeopolitikát csak a nemzeti államok (a nemzetközi közjog alanyai, amelyek képesek egymás közötti többoldalú szerződések előmozdítására) operacionalizálják, azonban nemcsak a globális vállalatok és konglomerátumok normatív erejét, hanem főként azok felsőbbrendűségét is el kell ismerni, amennyiben a technológiát birtokló és a világgazdaságot irányító országok (Egyesült Államok, Európai Unió, Kína és Japán) a nagy multinacionális vállalataik gazdasági és kereskedelmi érdekeinek védelmében alakítják ki főbb nemzeti stratégiáikat.

Éppen ellenkezőleg, a pozitív államiság *welfarista alkotmányosságának* megvalósítására van szükség. ⁹

Következésképpen az emberi méltóságért folytatott harcot mind jogi és alkotmányos, mind stratégiai eszközökkel kell folytatni. Egy olyan társadalomnak, amely igazságosnak és szolidárisnak vallja magát, amely csökkenti az egyenlőtlenségeket és előmozdítja a közjót, valódi és autonóm módon kell megalkotnia nagy nemzeti stratégiáját, de figyelembe véve a világhatalom összefonódó geopolitikai kereteit.

Ebben az értelemben az alkotmányjognak stratégiai szemléletre van szüksége, különösen a késő modernitás országaiban (a világrendszer periferiáján), mivel ezek a nemzetek általában nemzetközi tartalmakat kapnak alkotmányaikban, amelyek gyakran a világhatalmi központok geopolitikájából származnak.

Ebben az összetett keretben jelenik meg a "geo-jog" fogalma, mint a jogtudomány önálló ága, amely a jog és a geopolitika közötti összefüggéseket hivatott vizsgálni. Lényegében, ahogy fentebb említettük, a geo-jog a jogon kívüli geopolitikai változókat közvetlen kapcsolatba hozza a jogi változókkal, egy olyan transzdiciplináris szimbiózisban, amely a neokonstitucionalizmust fejleszti, mivel arra kényszeríti az alkotmányjogot, hogy exegetikai egyenletébe beépítse a külső világhatalomnak a globális dél késő modernitás országainak belső jogalkotására gyakorolt hatását. ¹⁰

Ebben az értelemben a geo-jognak két nagy episztemológiai szegmense van, nevezetesen: (i) a geopolitika alkotmányosodása (a geopolitikanak a jog megfogalmazására gyakorolt közvetlen befolyása), amely a jog geopolitikai ellenőrzését szimbolizálja, és (ii) a geopolitika judicializálása (a jog közvetlen befolyása a geopolitika megfogalmazására), amely a geopolitika jogi ellenőrzését szimbolizálja.

⁹ Ebben az értelemben célszerű megérteni, hogy az emberi személy méltóságának megvalósítása egy határozott állam minden polgára számára egy nagy nemzeti stratégiától függ, amely figyelembe veszi a világhatalom geopolitikai játékát. Brazília esetében a brazil alkotmányozó fél által kitűzött alapvető célok csak akkor valósulhatnak meg, ha felhagynak a pusztán abszolút alkotmányos paradigmákkal, amelyek a második dimenzió alapvető jogait tagadják. Az ilyen jogok axiológiai semlegesítésére tett kísérlet - egy olyan világszintű geopolitikai környezetben, amelyet a nemzeti államok közötti kölcsönös függőség jellemez - minden bizonnyal gyengíteni fogja a mindenki számára biztosított méltóságteljes élet garanciáját.

¹⁰ A geo-jog szempontjából a jog nagyobb stratégiai látásmódot, a stratégia pedig nagyobb jogi látásmódot nyer, mivel a világrend, a nemzetközi közjog és az alkotmány egymás mellé kerül azzal a céllal, hogy szisztematikusan, episztemológiai egészként szerveződjön. Az ilyen típusú értelmezéssel a fejünkben megérthetjük például a világ geopolitikájának okait, amelyek gyakorlatilag bizonyos változtatásokat kényszerítenek a fejlődő országok alkotmányaira.

Kellő éleslátással jegyezzük meg a geo-jog e transzdiszciplináris szemléletének tudományos nagyságát, amelynek célja a geopolitika és a jog közötti kapcsolatok rendszerezése (valójában a nemzetközi kapcsolatok, a közgazdaságtan, a politikatudomány, a nemzetközi közjog, az alkotmányjog és az infra-alkotmányos jog is beletartozik).

Sajnos Braziliában nincs nagy tudományos munka ebben a témában, ellentétben más országokkal, például Olaszországgal. Olaszországban több tudós van, akik közül ki kell emelni a neves doktort, Natalino Irtit, aki "Norma e lugar: princípios de geodireito" című művével a gazdaság és a technológia erői és a jog közötti kapcsolatokat kutatja.

Az Egyesült Államokban fontos kiemelni a nagy doktrináriust, jogászt és stratégát, Philip Bobbittot, aki, bár Natalino Irtitől eltérően nem használja kifejezetten a geo-jog szót, mégis sűrű irodalmat dolgoz ki a nemzeti stratégia, az alkotmányjog és a nemzetközi közjog kapcsolatáról. Valójában Philip Bobbitt saját szavaiból derül ki, hogy alkotmányjogász és stratégia kettős jellemvonása:

Végül is az elmúlt 25 évben kettős életet éltem. Professzorként életemet Texas és Anglia között osztottam meg. Az Egyesült Államokban alkotmányjogot tanítok a Texasi Egyetemen; az Egyesült Királyságban nukleáris stratégiát tanítottam, először Oxfordban, majd a londoni Kings College-ban. Külföldön csak stratégiát tanítok, itthon csak jogot.¹¹

Röviden, egy Philip Bobbitt vagy egy Natalino Irti érvelő erejével könnyű belátni annak a rendszerezésnek a relevanciáját, amelyet a földtörvény elméleti vázlataiból kívánnak létrehozni. Az a nagy előrelépés, amelyet a geo-törvény az alkotmányelmélet és az alapjogok hatékonyságának elmélete számára jelenthet, kétségtelenül visszhangra talál.

Ebben az értelemben merül fel az Alkotmány stratégiai víziójának gondolata, amelyben az emberi személy méltóságának védelme az ország geopolitikai fejlődése által fog megvalósulni, különösen a gazdaság deglobalizációjának sötét időszakában. Ezzel látható, hogy az Alkotmány anyagi elmélete, amely a nemzeti fejlődés hermeneutikájára összpontosít, az emberi méltóság garantálásának alapvető vektora, a regionális és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésével. Ebben az összefüggésben a neokonstitucionalizmusnak egyre inkább stratégiai vízióra van szüksége, ezért a geotörvény fogalmának jelentősége.

¹¹ BOBBITT, Philip. *Háború és béke a modern történelemben. A nagy konfliktusok és a politika hatása a nemzetek kialakulására*. Cristiana de Assis Serra fordítása. Rio de Janeiro: Campus, 2003, 3. o., a köszönetnyilvánítások között.

Tudományos nagysága éppen abban a lehetőségben rejlik, hogy az alkotmány, a nemzetstratégia és az alkotmány által meghatározott alapvető célkitűzések megvalósítása közötti összhangot az alkotmányos-programalkotmányos alkotmányosság olyan materiális eszméjén belül lehet értékelni, amely geopolitikai célokat és programokat vetít előre, amelyeket a jövőben a rendes jogalkotónak kell megvalósítania.

A cél az alkotmány teljes megértése, beleértve annak stratégiai dimenzióját is, amelyet a másik három dimenzió - a demokratikus, a liberális és a szociális - mellé helyezünk.

2. Alkotmány és geopolitika a posztmodern államiság idején

E tematikus szegmens célja, hogy megvizsgálja az úgynevezett posztmodern államot, a szovjet összeomlás után kialakult és még mindig épülő új államaciklust jellemző főbb jellemzőket. Ennek ellenére nem tagadható, hogy a posztmodern paradigma a liberális rend, az állam jogi redukciója a negatív és pusztán eljárási struktúrákból az államhatalom korlátozására irányul, megfosztva azt nehezen kivívott normatív erejétől, miközben megpróbálja semmissé tenni transzformatív és emancipációs szerepét, amely feladatokat, programokat és célokat határoz meg az állam és a társadalom számára.

Az olasz Natalino Irti, napjaink egyik nagy jogtudósa társaságában azt a tézist védi, hogy az új világgeopolitika - amelyet a gazdaság és a technológia vezérel - nem hagyja figyelmen kívül azt a tételt, hogy a terület határozza meg az állam *jogi uralmának mértékét*¹², és hogy ezért alapvető fontosságú tudni, hogyan lehet feltárni a jog térbeli dimenzióját. Ez a *spatium terminatum*, azaz a politika és a jog helyének vezető gondolata, amely a területi állam alkotmányos joghatóságának határai által elszigetelt és azonosított hely, és amely nagyon közel áll a *lebensraum* fogalmához, mint a létfontosságú térhez és a klasszikus geopolitika fő tárgyához olyan neves szerzők által, mint Haushofer, Mackinder, Spykman, Mahan és sokan mások. Előfordul, hogy a geo-jog korszakában a nem állami szereplők hatalma, amelyek a származási államukhoz - nevezetesen az USA-hoz és Kínához - kapcsolódnak, nem ismer földrajzi határokat, olyannyira, hogy az egész bolygóra kiterjed, és az államok jogi leépítésének erőiként működnek, amelyekben cselekedni szándékoznak, könnyebben jutnak haszonhoz és előnyökhöz. Ezzel együtt felmerül

¹² IRTI, Natalino. *Geodireito*. Fordította: Alfredo Copetti Neto és André Karan Trindade.

Biodiret és Geodiret konferencia. São Paulo-i Egyetem, São Paulo, 2007, 1. o.

egy újfajta, immár posztmodernnek nevezett *életteret*, amely a piacok és az elmék bolygóméretű meghódítását jelenti,¹³ és amely már nem a fizikai területek meghódításának háborúját importálja, hanem egy új, határok nélküli, immateriális teret.

A geopolitika jogi szakadása tehát jól látható, amely meggyengíti a fejlődő világ vezető alkotmányait, és hamvaiból újraépíti a weimari neoliberais archetípust előtti alkotmányos főnixet. Ez a geopolitikai behatolás az állami jogrend áthatolhatatlanságának klasszikus kelsen-i vízióját váltja fel, azaz az állam területe többé nem a teljes szuverenitás szimbóluma, a nemzeti államok közötti határok kijelölésének létfontosságú terepe.

Ebben az értelemben Ignacio Ramonet¹⁴ a civilizáció eszmei erejét a világ új urainak (magán pénzügyi és ipari konglomerátumok) káoszáról, a kifosztott bolygóról (a környezet rendszerszintű pusztítása), a hatalom metamorfózisáról és annak tárgyalásos, hálózatos és horizontális formáiról (média, (média, nyomásgyakorló csoportok és nem kormányzati szervezetek), az új technológiák összecsapása (az etnikai háborúk civilizációinak összecsapása mellett), és mindez a *bűntudat és a hányinger bűzét árasztja a posztmodern nyugati társadalomban*.¹⁵

Sajnos ez a posztmodern kép összeállítása. El kell ismerni, hogy a posztmodern államiság eddig a nemzetközi rendszer perifériájára szorult szélsőséges szegénység körforgásának súlyosbodását és a hiposszufficiens (a késő modern országok társadalmi szerkezetének legszegényebb rétegei) sorsukra hagyott, a méltóságteljes élet minimális feltételeinek teljesítése nélkül kiszolgáltatott kiszolgáltatottságát hozta magával.

Az emberi nyomorúság eme kontextusában kifinomult tudományos érzékenységre van szükség ahhoz, hogy megértsük a geo-jog elméleti alapjait, amelynek valóban autonómnak kell lennie a világ makrohatalmának korlátok közé szorító irtóerővel szemben. A globális délen alkotmányainkat és törvényeinket úgy módosítják, hogy azok semmilyen kapcsolatban nincsenek egy lehetséges nemzeti fejlesztési projekttel.

¹³ A posztmodern államberendezkedés idején a *lebensraum* új fogalma már nem a területek meghódításához, hanem a piacok és az elmék meghódításához (hatékony *marketingstruktúrákon* keresztül történő tömegesítés) kapcsolódik. A világkereskedelem megnyitása, amelyet az államközi szereplők globális érdekei irányítanak, a posztmodern kapcsolatok középpontjába kerül.

¹⁴ A berlini fal leomlása utáni új világrendről és az észak-amerikai neo-hegemonizmus perspektívájáról szóló fontos tudományos vizsgálathoz javasoljuk RAMONET, Ignacio. *A geopolítica do caos*. Petrópolis, RJ: Vozes, 1998.

¹⁵ RAMONET, Ignacio. *A káosz geopolitikája*, 7-12. o.

nemzetközi. Más szóval, a főbb nemzetközi szereplők (magán pénzügyi és ipari konglomerátumok, multinacionális vállalatok, világméretű nem kormányzati szervezetek stb.

Ennek a túlságosan leereszkedő, a hegemon hatalmi viszonyok vertikálizálása alapján felépített alkotmányosságnak az eredménye ~~van~~ melankolikus, és nagyon jól megragadható a Celso Mello mester által hozott kép, amikor arra figyelmeztet, hogy az USA-ban és Európában a parfümökre vagy jégkrémekre fordított kiadások elegendőek lennének az egész elmaradott világ egészségügyi és táplálkozási szükségleteinek kielégítésére. Ugyanilyen erős az a regiszter, hogy az emberek gazdagabbak, mint a nemzetállamok.¹⁶

Ez más szóval azt jelenti, hogy nem lehet többé kritikátlanul elfogadni a külföldi elméleti konstrukciókat, amelyeket olyan szerzők vázolnak fel és rendszereznek, akik nem tesznek mást, mint hogy súlyosbítják az elmaradott államok periferiáján élő emberek szegénységének körforgását. A geo-jog korszakában az alapvető jogok pozitív hatékonysága az Alkotmány és a nemzeti stratégia összhangjától függ, ami többé nem engedi meg az alkotmányos magány régi képét. Éppen ellenkezőleg, a kortárs alkotmányjogász számára sürgető, hogy feltárja a hegemon hatalom bonyolult stratégiai szövevényét és annak reflexeit a hazai jogi mezőben.

Így az emberi személy méltóságára és a hátrányos helyzetűek védelmére való törekvés soha nem távolítható el a posztmodern állam alkotmányos epicentrumából, ami nyilvánvalóan a weimariánus neoliberais archetípus elutasítását jelenti, amelynek építési logikája éppen a szociális jogok második dimenziójának dekonstrukciója az egyéni szabadságjogok és az állam jogi redukciója javára.¹⁷

¹⁶ Az emberek gazdagabbak, mint az államok. A 15 leggazdagabb ember GDP-je meghaladja a szubszaharai Afrika GDP-jét. (...) **Az alapvető egészségügyi és táplálkozási szükségletek kielégítése 12 milliárd euróba kerülne, vagyis annyiba, amennyit az USA és az Európai Unió lakói évente parfümre költenek, és kevesebbet, mint amennyit fagyalitra.** (...) A 100 legnagyobb globális vállalat mindegyike többet ad el, mint amennyit a 120 legszegényebb ország mindegyikébe exportál. A 23 legnagyobb vállalat többet ad el, mint Brazília. A világkereskedelem 70%-át **ők** irányítják. Vö. Celso de Mello. *Op. cit.* 57. o.

¹⁷ Egy ilyen perspektíva csak egy olyan nagy nemzeti stratégia alapján valósulhat meg, amely **figyelembe veszi a világhatalom geopolitikai játszmáit.** A brazil állam alapvető célkitűzései, ahogyan azokat a brazil alkotmányozó tervezte, csak akkor valósulhatnak meg, ha felhagynak a pusztán abszolút alkotmányos paradigmákkal, amelyek tagadják a második dimenziós alapjogokat. Az ilyen jogok tiszteletben tartásának hiánya - egy olyan világszintű geopolitikai környezetben, amelyet a nemzeti államok közötti kölcsönös **függőség** jellemez - minden bizonnyal gyengíti a mindenki számára biztosított méltóságteljes élet garanciáját.

A geo-jog korszakában fontos kiemelni az alkotmány stratégiai dimenziójának jelentőségét a késő modernitás országaiban (a világrendszer perifériáján), amennyiben ezek a nemzetek általában a központi hatalmak befektetéseinek vonzása érdekében alakítják ki szabályozási kereteiket. A geo-jog lényegében a geopolitikai változókat közvetlen kapcsolatba hozza a jogi változókkal, egy olyan transzdiszciplináris szimbiózis keretében, amely a neokonstitucionalizmust annyiban fejleszti, amennyiben megszünteti annak tudományos naivitását a hazai jogalkotási folyamatokra kivetített külső befolyás tekintetében.¹⁸

Röviden, nincs más út, mint követni a geo-törvény összetett ismeretelméleti útját, amely minden bizonnyal nem csak ahhoz vezet, hogy Brazília elfoglalja az őt megillető hatalmi pozíciót a világrendben, hanem főként ahhoz, hogy garantálja mindhárom dimenzió alapvető jogait. De nem csak a demokratikus jogalkotó stratégiai látásmódjának hiánya akadályozza az átlagpolgár minimális alkotmányos jogai védelmének előmozdítását; sajnos a brazil akadémiai körök sem képesek feltárni a jog, a nemzetközi kapcsolatok és a geopolitika közötti összefonódásokat.

Az ember vagy geopolitikát tanulhat a nemzetközi kapcsolatok, a magas katonai tanulmányok és a diplomáciai képzőközpontok iskoláiban, vagy nemzetközi és alkotmányjogot tanulhat az ország hermetikusan elzárt jogi iskoláiban. Mindennek a következménye megállíthatatlan: egy teljesen széttöredezett brazil episztemológiai építmény létrehozása, amelyben nincs tudományos kapcsolat a nemzeti tudás különböző szegmensei között.¹⁹

Mindez az eddigi elemzés világosan mutatja a neokonstitucionalizmus küldetését a geotörvények korában. Valójában a brazil legfelsőbb bíróság stratégiai döntési tere magának az alkotmánynak a normatív ereje következtében bővül, amelynek alkotmányos szélessége egyenesen arányos az alapvető jogok szélességével és az emberi méltóság elvének tiszteletben tartásával, mint a demokratikus jogállam új axiológiai tengelyével.

¹⁸ A geo-jog szempontjából a jog nagyobb stratégiai látásmódot, a stratégia pedig nagyobb jogi látásmódot nyer, mivel a világrend, a nemzetközi közjog és az alkotmány egymás mellé kerül, azzal a céllal, hogy szisztematikusan, episztemológiai egészként szerveződjön. Az ilyen típusú értelmezéssel a fejünkben megérthetjük például a világ geopolitikájának okait, amelyek gyakorlatilag bizonyos változtatásokat kényszerítenek a fejlődő országok alkotmányaira.

Mi értelme az Alkotmány normatív erejét ünnepelni egy virágzó demokrácia égisze alatt, amikor látjuk, hogy az ország képtelen olyan nemzeti stratégia kidolgozására, amely hatékonyan garantálja az egyszerű állampolgárok minimális alapvető jogait, az emberi méltóság alapvető magját?

Mivel alkotmányunk analitikus, irányadó és programszerű, a Legfelsőbb Bíróság, mint a legfelsőbbség őre elé kerülő alkotmányos kérdéskör kiterjedt, és gyakorlatilag mindenre kiterjed. Most ennek leglátványosabb következménye a geopolitika bíróságiasítása jelenségének megjelenése. Valójában a Legfelsőbb Bíróság elé terjesztett geopolitikai kérdések sokasága van.

Más szóval, az igazságszolgáltatás jogalkotó hatalommá alakult át, hogy a nép törvényes képviselői mellett a közpolitikákat is végrehajtsa. Ahogy Luiz Werneck Vianna helyesen rámutat, az igazságszolgáltatás:

a periférikus hatalom előtt, amely egy olyan logikába burkolózott, öncélú, a laikusok számára megközelíthetetlen, a közügyektől és a társadalmi szereplőktől távol álló, önhitt igényességgel bíró logikába, a brazil demokrácia központi intézményének bizonyul, mind ami a saját politikai kifejezőmódját, mind a társadalmi szférába való beavatkozását illeti. (...) az igazságszolgáltatást a végrehajtó hatalom jogalkotási aktivizmusával kapcsolatos elégedetlenségek másik torkolataként kezdik felfogni, mivel olyan alkotmányos szerepek gyakorlására hivatott, amelyek az alapvető értékek őrzőjeként azonosítják.²⁰

Következésképpen az olvasónak kellő éleslátással meg kell értenie az STF döntéseinek új stratégiai dimenzióját. Így a geo-jog korszakában nem kétséges, hogy a brazil állam legfontosabb geopolitikai döntései a Legfelsőbb Szövetségi Bíróság elé kerülnek végső ítélethozatalra. Ennek fényében az etika és a jog közeledésére alapozva a neokonstitucionalizmus a fő fegyver, amellyel szembe lehet szállni a "geopolitikailag poszt-bipoláris" ^{világból}²¹ eredő társadalmi sebezhetőséggel, amely a neoliberais jogállamiság megvalósítása mellett döntött a demokratikus szociális *jóléti állam* rovására.

Ez alatt azt értjük, hogy a neokonstitucionalizmus lesz az ellenpontja azoknak a káros hatásoknak, amelyeket a neodarwinista globalizáció folyamata a késő modernitás világában az alkotmányosságra vetíthet. Fontos, hogy jól megértsük azokat a rejtett geopolitikai okokat, amelyek a brazil állam elitjét például az alkotmánymódosítások, valamint a nemzetgazdaság szabályozási kereteit behatároló alkotmányellenes törvények megalkotására irányítják.

²⁰ VIANNA, Luiz Werneck [et al.] A politika és a társadalmi viszonyok igazságszolgáltatásba vonása Braziliában. Rio de Janeiro: Revan, 1999, 9. és 11. o.

²¹ A posztbipoláris világ a jelen világot jelenti, amely a hidegháború és az USA és a volt Szovjetunió közötti geopolitikai kétpólusúság végével alakult ki, innen a posztbipoláris világ elnevezés.

Az ilyen alkotmánymódosítások és alkotmányellenes törvények nem mindig a nemzeti fejlődés érdekében születnek, hanem éppen ellenkezőleg, az esetek nagy többségében külső geopolitikai érdekeket szolgálnak. Ennek legfőbb következménye a hátrányos helyzetűek magára hagyása, akik egyébként - és ezt *en passant* kell mondani - a nemzeti fejlődés hermeneutikájának hiányának legfőbb áldozatai.

Ezért magasabb tudományos szintre kell emelkedni ahhoz, hogy meglássuk a világ geopolitikája és a hazai alkotmányjog közötti kapcsolatot meghatározó keresztező hatások mátrixát, és ezért fontos a nemzeti fejlődés hermeneutikájának megszilárdítása. Ebben az értelemben sokszor még az olyan országok, mint Brazília, amelyek geopolitikai mozgástérrel rendelkeznek, hogy hozzájáruljanak a többpólusú geopolitikai rend megszilárdításához, sem képesek érzékelni az ilyen külső kényszerítő tényezőket, vagy szembenézni velük. Mindez a posztmodern állam jogi és alkotmányos forгатókönyvének összetettségét, valamint a neokonstitucionalizmus kiemelkedő szerepét mutatja, amely kénytelen szembenézni a geopolitika bíróságiasításának jelenségével.

Függetlenül attól, hogy a hidegháború végét elfogadjuk-e a posztmodern állam kiindulópontjaként, tény, hogy a berlini fal leomlása jelentős jogi átalakulásokat hozott a korabeli államban. A modernitás három nagy állami paradigmája (abszolút állam - liberális állam és szociális állam) közül egyikben sem volt kilátásban olyan egypólusú nemzetközi forгатókönyv, mint a ma oly sokat hangoztatott *Pax Americana*. A jogi doktrína általában nem vizsgálja azokat az elméleti elemeket, amelyek a globális geopolitikai unipolarizmus e perspektíváját és annak a jogi alkotmányos területen való tükröződését megalapozzák.

A doktrínában azon kevés szerzők egyike, akik szembesültek a kérdéssel, Daniel Sarmiento volt, és még akkor is felületes módon, érdemes tehát az ő felfogásukat, *verbis*, reprodukálni:

A kommunizmus összeomlása, amelyet a berlini fal leomlása szimbolizált, megszüntette az egyik rivális ideológiát, amely összecsapott és harcolt a térért az addig kétpólusú világban. A marxista-leninista kísérlet átütő kudarcával és a *Pax Americana* eljövételével a kapitalizmus könnyebben érezte magát abban, hogy - most már engedmények nélkül - ráerőltesse gazdasági és társadalmi modelljét, amely egyesek szerint a "történelem végét" jelentené, mintha a szocializmus fiaskója háttérbe szoríthatná a kapitalizmus krónikus problémáit, különösen azt, hogy hajlamos az egyenlőtlenséget elősegíteni és a társadalmi kirekesztést elmélyíteni.

²² SARMENTO, Daniel. Alapjogok a liberális, szociális és posztiszocialis paradigmákban (alkotmányos posztmodernitás?). In: FERRAZ Jr., Tercio Sampaio (Coord.) *A brazil*

Guilherme Sandoval Góes
alkotmány válságai és kihívásai. Rio de Janeiro, 2002, 399. o.

Minden tiszteletünk mellett úgy véljük, hogy a kiváló jogász téved a *pax americana* fogalmával kapcsolatban, amikor azt Francis Fukuyama történelem végével, tehát a kapitalizmus szocializmus feletti győzelmének gondolatával azonosítja. szigorúan véve a *pax americana* gondolata geopolitikai fogalom, amelynek jelentése egy egypólusú nemzetközi forgatókönyv bevezetése, észak-amerikai központú dominanciával a nemzeti hatalom minden területén (politikai, gazdasági, katonai, kulturális és tudományos-technológiai).

Valójában, mivel ez az egyetlen megmaradt szuperhatalom, úgy gondoljuk, hogy ennek a *pax americana*-nak a védnöksége alatt élünk. Megítélésünk szerint azonban úgy véljük, hogy ez az értelmezés téves, mivel az USA nem rendelkezik elegendő geopolitikai tőkével ahhoz, hogy egypólusú nemzetközi forgatókönyvet kényszerítsen ki, azaz egy olyan világforgatókönyvet, amelyben a világ többi nemzete nem reagál politikai, gazdasági, katonai, kulturális és technológiai szempontból. A *pax americana létrehozása* egyet jelentene az USA természetes hajlamával arra, hogy egyoldalúan irányítsa a nemzetközi kapcsolatokat, ami nyilvánvalóan nem tűnik igaznak.

Minden tiszteletünk mellett határozottan nem tudunk egyetérteni azzal az elképzeléssel, hogy a posztmodern állam egy új államkoncepció, amelyet a *pax americana* abszolút szupremáciája irányít; inkább azt a tudományos konstrukciót választjuk, hogy a posztmodern állam gazdaságilag négypólusú (Egyesült Államok, Európai Unió, Japán és Kína), kulturálisan többpólusú (a civilizációk huntingtoni összecsapása) és katonailag egypólusú (vitathatatlan észak-amerikai szupremácia).

Óvatosan meg kell jegyezni, hogy ennek az egész konjunktúra-képnek a tükrében a kortárs jogász feladata kifinomultabbá vált, mivel a kortárs jog összetett dogmatikai egyenletében már nem hagyhatja figyelmen kívül a meta-jogi változókat (beleértve a geopolitikai és stratégiai változókat is). Tevékenységi köre túllép a jogi szférán és a törvény **betűjén**, hogy behatoljon a *világ geopolitikájának normatív erejét* körülhatároló multidiszciplináris szférába. A globalizált világ geopolitikai szempontból releváns tényeivel szemben nem maradhat többé feledékeny. Végezetül a jog geopolitikai ellenőrzése a mai jogászképzéssel kapcsolatos gondolkodásra ad okot, felvetve a jogi képzés korlátainak kérdését a metajogi kérdések, és különösen a geopolitikai és gazdasági kérdések tekintetében.

²³ A *pax americana* elismerése tulajdonképpen azt jelenti, hogy a nemzeti hatalom minden területén egyetértünk az észak-amerikai szupremáciával. Bár elismerjük a világ egyoldalú uralmának lehetőségét, úgy véljük, hogy lehetséges tagadni egy ilyen helyzetet, hogy olyan lehetséges és hiteles távlatokat keressünk, amelyekben a nemzetállamok és gazdasági blokkok közötti nemzetközi kapcsolatokban van hely, hogy Brazília profitálhasson belőle, és

következésképpen elfoglalhassa az őt megillető helyet a világ geopolitikai forgatókönyvében.

Mi értelme ünnepelni az alkotmány normatív erejét, amikor szomorúan állapíthatjuk meg, hogy az 1988 utáni brazil intézményi keret nem képes egy valóban brazil stratégiai tervet megfogalmazni, amely **hatékonyan elősegíti** a második dimenziós alapjogok megvalósítását? Mi értelme ünnepelni az alkotmány normatív erejét, amikor megértjük, hogy a nemzeti politikai gyakorlat a korrump szereplők, különösen a nemzetközi befektetők, a nemzeti burzsoázia, valamint a rejtett szövetségek mozgósításával valósul meg; mindezt a piac logikája és nem a hosszú távú stratégiai tervezés vezérli.

Végezetül, szükség van a jogi és geopolitikai tanulmányok összehangolására a determinizmustól, pozitívizmustól és előítéletektől mentesen, interdiszciplináris jellegük megértésével, és mindenekelőtt a hazafias felmagasztalás aggályai nélkül. A tényvilág valóságának megismeréséről van szó, ami megnyitja a vitát a jog és a geopolitika kölcsönös befolyásának kérdése előtt

Következtetés

A jelen munka célja a posztmodern állam és a neokonstitucionalizmus jellemzőinek elemzése volt, azzal a céllal, hogy a jog geopolitikai ellenőrzését a neoliberális geopolitika által a késő modernitás országainak alkotmányosságára gyakorolt hatásból feltárja. Így az első pillanatban azt vizsgáltuk, hogy az Alkotmányt egy másik dimenzió, a stratégiai dimenzió tükrében is meg kell vizsgálni.

Ebben az értelemben az alkotmányelmélet területén egy szokatlan képet emeltek ki, amely a geopolitika és a jog (geo-jog) közötti összefüggéseket mutatja be. Valójában egy olyan forgatókönyvben élünk, amely egyszerre geopolitikai szempontból posztbipoláris, filozófiai szempontból posztmodern és jogi szempontból posztpozitív.

Ezért a 21. század bírāja/jogásza többé nem maradhat figyelmen kívül a metajogi változókat, amelyek nagymértékben befolyásolják a jogállamiság alkotmányos aktualizálását a késő modern országokban. Tagadhatatlan, hogy a mai alkotmányjog fejlődésének egyik legkényesebb szakaszán megy keresztül, amelyben nyilvánvaló, hogy

²⁴ 2007 szeptemberében Brazília az ENSZ Közgyűlésén ratifikálta az őslakos népek jogairól szóló egyetemes nyilatkozatot Kanada, az Egyesült Államok, Új-Zéland és Ausztrália a nyilatkozat ellen szavazott. Ez a többoldalú eszköz elfogadta a földhöz való jogra vonatkozó záradékot, amely tiltja az őslakosok földjein az előzetes beleegyezésük nélkül történő bármilyen tevékenységet, beleértve a katonai célú műveleteket és az ilyen földek mérgező hulladéklerakóként való használatát.

a jog geopolitikai ellenőrzésének jelensége, és ennek nyomán az axiológiai semlegesítés és az irányadó alkotmány normatív erejének elvesztésének veszélye.

Valójában az alapjogok konkretizálódása a posztmodern államban egy változó normativitás függvénye, amely az átlagpolgár alapjogainak védelmét ingadozóvá teszi. Szigorúan véve minden a progresszív bírák társadalmi és jogi tudatosságán múlik, akik az alkotmányos jog fejlesztésére töreksenek, **normatív erőt tulajdonítva az elveknek**, érvényesítve a törvényt felülmúló jog larenz-i felfogását, vagyis a jogon kívüli (*extra legem*), de a jogrendszeren belüli (*intra jus*) jogot. Ezért ez a tudományos munka *ab initio usque ad more a* nemzeti fejlődés hermeneutikájának gondolatát, egy posztpozitív exegetikai modellt próbált kidolgozni, amely képes a liberális jogállam (a jogok első dimenziója) és a szociáldemokrata jogállam (a jogok második dimenziója) összehangolására.

Az így kialakult rendszerezéssel sikerült bemutatni, hogy a neokonstitucionalizmus és az alkotmányos elvek normatív erejének egyre nagyobb mértékű megszilárdítására irányuló törekvése a második dimenzió alapjogainak megvalósítása terén követendő nagyszerű út. Véleményünk szerint,

a brazil államférfinak/jogalkotónak egy új állami paradigmát kell újragondolnia, amely most a nemzetközi kapcsolatok új formáit és az alkotmány értelmezésének új módjait (neokonstitucionalizmus) veszi figyelembe. A tervezett megoldásnak minden brazil állampolgár számára egyenlő esélyeket kell biztosítania.

A pompás bölcsőben fekvő brazil óriás aláveti magát a külső nyomásnak, amely csak súlyosbítja a társadalmi kirekesztést hazánkban. Ezért sürgősen fel kell hagynia Brazília alárendelt geopolitikai magatartásával, és be kell pótolnia az elvesztegetett időt. Ebben a tempóban fontos, hogy elsajátítsuk azt a felsőbbrendű látásmódot, hogy az Alkotmánynak a nemzeti élet alakítása a feladata, és nem csak a szabályozása. Jogföldrajzi szempontból az Alkotmány jelentése nem merül ki pusztán abban, hogy az alkotmány az állam minden etikai-társadalmi tartalmat nélkülöző, *felsőbbrendű jogi normája*, ahogyan azt a neoliberais politikai rend szeretné.

Éppen ellenkezőleg, az Alkotmány dinamikus és nyitott, és az alkotmányos jogállamban a közpolitikák kialakításának anyagi alapjául kell szolgálnia. Meg kell érteni, hogy az Alkotmány és a Nemzeti Stratégia - miközben meghatározzák a közpolitikákat - ugyanannak az éremnek az oldala.

Ezekkel a megfontolásokkal zárjuk ezt a tudományos munkát, hangsúlyozva, hogy a geo-jog korszakában a nemzeti stratégiának és az alkotmányjognak egymás mellett kell állnia az egyszerű polgárok alapvető jogainak garantálásában és az állami szuverenitás védelmében; semmiképpen sem célszerű elindulni a nemzeti állam lebontásának hullámán, amelyet a szovjet összeomlás után a szocializmus felett aratott kapitalista győzelem erejével próbál exportálni a wimari előtti liberális mátrix.

Kitartásra és kitartásra van szükség. Vagy az alkotmányjog harcol a jog geopolitikai ellenőrzése ellen, vagy pedig beigazolódnak a geopolitikai elméletek temetési jóslatai, amelyek mindig alárendelik hazánkat a világ hatalmi központjaihoz képest.

Hivatkozások

- BOBBITT, Philip. Háború és béke a modern történelemben. A nagy konfliktusok és a politika hatása a nemzetek kialakulásában. Cristiana de Assis Serra fordítása. Rio de Janeiro: Campus, 2003.
- BOSON, Gerson de Britto Mello. A nemzetközi jog alkotmányosítása. Belo Horizonte: Del Rey, 1996.
- Escola Superior de Guerra. Manual Básico. I. kötet. Elementos doctrinários. Rio de Janeiro, 2008.
- BRZEZINSKI, Zbigniew. *Második esély: három elnök és az amerikai szuperhatalom válsága*. New York: Basic Books, 2007.
- Bull, Hedley. Az anarchikus társadalom. Brasília/São Paulo: UnB/Ipri/Impr. Oficial do Estado, 2002.
- COURA, Alexandre Castro, PAULA, Quenya Correa de. A bírói aktivizmus és a politika judicializálása: a szubsztancializmusról és az eljárásjogról a demokratikus jogállamban. *In*: Revista Brasileira de Estudos Políticos, vol. 116, jan./jun. 2018. jan. Belo Horizonte: RBEP/ UFMG, 2018.
- CHOMSKY, Noam. Szeptember 11. Fordítás Luiz Antonio Aguiar. Rio de Janeiro, Bertrand Brasil, 2002.
- CHOMSKY, Noam. **Versengő demokrácia**. Vera Ribeiro fordítása. Rio de Janeiro: Record, 2003.
- FIORI, José Luís. Globális hatalom és a nemzetek új geopolitikája. São Paulo: Boitempo Editorial, 2007.
- FIORI, José Luís. Az amerikai hatalom összeomlásának mítosza. Rio de Janeiro: Editora Record, 2008.
- FRIEDMAN, Thomas. A világ lapos: a XXI. század rövid története. Rio de Janeiro: Objetiva, 2007.
- FUKUYAMA, Francis. A történelem vége. Rio de Janeiro: Army Library, 1998. HÄBERLE, Peter. Alkotmányos hermeneutika. Az **alkotmányértelmezők nyitott társadalma**: hozzájárulás az alkotmány pluralista és "eljárásí" értelmezéséhez. Fordította: Gilmar Ferreira Mendes. Porto Alegre: Sergio Antonio Fabris szerkesztő, 1997.
- HUNTINGTON, Samuel. A civilizációk összecsapása és a világrend újjáalakulása. Rio de Janeiro: Army Library, 1998.

- IRTI, Natalino. *Norma e luoghi. Problemi di geo-diritto*. Róma-Bari: Laterza, 2005.
- . Geodireito. Fordította: Alfredo Copetti Neto és André Karan Trindade. Konferencia a bio- és geo-jogról. São Paulo-i Egyetem, São Paulo, 2007.
- KANT, Immanuel. *Az örök békére*. Porto Alegre: L&PM, 1989.
- KISSINGER, Henry. *Amerikai külpolitika*, 2. kiadás, Norton, New York, 1977.
- LAFER, Celso. **Az alapvető jogok újjáépítése**. São Paulo: Ed. Companhia das letras, 1991.
- MELLO, Celso D. de Albuquerque. *Curso de direito internacional público*, I. kötet, 12. kiadás. Rio de Janeiro: Renovar, 2000.
- . *Curso de direito internacional público*, I. kötet, 12. kiadás. Rio de Janeiro: Renovar, 2000.
- . *Nemzetközi alkotmányjog: bevezetés*. 2. kiadás. Rio de Janeiro: Renovar, 2000.
- MORGENTHAU, Hans. *Politika a nemzetek között. A hatalomért és a békéért folytatott küzdelem*. New York, Alfred A. Knopf, Inc., ötödik kiadás, 1948.
- MONIZ BANDEIRA, Luiz Alberto. *Formação do império americano: da guerra contra a Espanha à guerra no Iraque*. Rio de Janeiro: Civilização Brasileira, 2006.
- OCAMPO, Raúl Granillo. *Az integráció nemzetközi közjoga*. Rio de Janeiro: Elsevier, 2009.
- PARET, Peter. *A modern stratégia megalkotói: Machiavellitől a nukleáris korszakig*. New Jersey: Princeton University Press, 1986.
- PECEQUILO, Cristina Soreanu. *Bevezetés a nemzetközi kapcsolatokba. Temas, atores e visões*. Petrópolis: Editora Vozes, 2005.
- RAMONET, Ignacio. *A káosz geopolitikája*. Petrópolis, RJ: Vozes, 1998.
- SARMENTO, Daniel. *Az alapjogok a liberális, szociális és posztzociális paradigmákban (alkotmányos posztmodernitás?)*. In: FERRAZ Jr., Tércio Sampaio (Coord.) *A brazil alkotmány válságai és kihívásai*. Rio de Janeiro, 2002.
- TUATHAIL, Gearóid Ó. *Kritikus geopolitika. A globális tér megírásának politikája*. Bordelínes, 6. kötet: Minnesota, 1996,
- VIANNA, Luiz Werneck [et al.] *A politika és a társadalmi viszonyok igazságszolgáltatásba vonása Brazíliában*. Rio de Janeiro: Revan, 1999.
- WALLERSTEIN, Immanuel. *A liberalizmus után*. Petrópolis: Vozes, 2002.